

Literatuur: BEEUWKES, N. (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 1844. — BRAN, J. L., M. E. LEVISON en D. KAYE (1972) *New Engl. J. Med.* 286, 626. — FINEGOLD, S. M., L. G. MILLER, S. L. MERRILL e.a. (1965) In: E. H. KASS, *Progress in pyelonephritis*. 1e druk, bl. 159. — MELJERS-SEVERS, G. J., W. F. A. MENSINK, J. G. AARNOUDSE e.a. (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 1290.

Groningen, oktober 1980

G. J. MELJERS-SEVERS
J. DANKERT

Dierproeven in de huidige samenleving en de nieuwe wetgeving

Het artikel van prof. VOORHOEVE (1980) met betrekking tot het in werking treden op 1 september jl. van een aantal artikelen van de Wet op de dierproeven hebben wij met belangstelling gelezen. Toch menen we dat enkele kanttekeningen op hun plaats zijn, wil men deze wet op haar juiste waarde kunnen schatten.

Het is jammer dat prof. VOORHOEVE in zijn, overigens uitstekende, uiteenzetting over de Wet op de dierproeven een veel gehoorde inhoudelijke kritiek op deze wet buiten beschouwing heeft gelaten. De oorspronkelijke wetsopzet was te komen tot een duidelijke vermindering van het aantal dierproeven. De tot stand gekomen wet lijkt echter een legitimatie te zijn van de huidige situatie; er zijn zoveel voorbehouden opgenomen dat feitelijk alle handelingen zijn toegestaan, mits ze maar voldoen aan een aantal technische normen met betrekking tot het fysieke welzijn van het proefdier. De wet bevat geen bepalingen met richtlijnen voor een ethische toelaatbaarheid van dierproeven, er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gebruik van dieren voor bijv. experimenteel kankeronderzoek of voor toxicologisch onderzoek naar irrelevante voedingsadditieven. In hoeverre de doeleinden proefdiergebruik rechtvaardigen is ter beoordeling van de onderzoeker resp. opdrachtgever zelf. Het zal niet ontkend kunnen worden dat voor een deel van de dierproeven economische motieven het uiteindelijke hoofddoel zijn.

De Anti-Vivisectie Stichting (AVS), en velen met haar, is van mening dat hiermee de waarde van het dier geweld aangedaan wordt. In tegenstelling tot prof. VOORHOEVE beschouwen wij het proefdiergebruik dan ook als een kwantitatief probleem. Wanneer men uitgaat van het principe dat elk levend wezen respect en eerbied verdient, dan kan men zich niet beperken tot alleen een utilitaire waardering van het dier, maar zal men ook de waarde van het leven voor het dier zelf moeten erkennen evenzo als men de levenswaarde voor de mens erkent, al zal deze in onze subjectieve waardenhiërarchie, naar mijn mening terecht, hoger geëvalueerd worden.

Uitgaande van deze overweging zou men moeten streven naar een beperking van economisch gemotiveerde, niet medisch gerichte dierproeven en zal voor medisch georiënteerde onderzoekingen in de komende jaren op stringenter wijze dan voorheen gezocht moeten worden naar onderzoeksmethoden zonder proefdiergebruik. Het feit dat dierproeven innig verbonden zijn aan ons consumptiepatroon en aan onze levenswijze mag ons nog niet het recht geven het dier volledig ondergeschikt te maken aan al onze verlangens (waaronder ook de materiële). Wij als AVS hebben dan ook grote moeite met de uitspraak van prof. VOORHOEVE dat de keuze voor het al of niet toepassen van

dierproeven een ieder vrij staat. Deze opmerking draagt het gevaar in zich dat het dier uitsluitend gezien kan worden als gebruiksgoed, een opvatting die onzes inziens niet meer past in onze ethisch hoog geciviliseerde cultuur. Een voortdurende ethische bezinning over het gebruik van proefdieren lijkt ons derhalve op haar plaats.

Literatuur: VOORHOEVE, P. E. (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 1695.

Borculo, oktober 1980

C. F. M. HENDRIKSEN,
namens de Anti-Vivisectie Stichting

Het artikel van collega VOORHOEVE (1980) heb ik met veel belangstelling gelezen. Tot de paragraaf „omvang van het gebruik van proefdieren” kan ik zijn betoog waarderen. Dan wordt collega VOORHOEVE kennelijk door emoties overmand; zodra het om het totale aantal dierlijke slachtoffers gaat, probeert hij dit toch wel grote aantal met onwetenschappelijke kunstgrepen als argumentatie te kleineren. Tevens gebruikt hij dan oneigenlijke en niet ter zake doende vergelijkingen met misverstand in de bio-industrie, ongevallen en wangedrag van eigenaren van huisdieren. Het is een manier van verdedigen, die ik niet van een hoogleraar verwacht.

Waar het in wezen om gaat is, dat dieren uitsluitend voor strikt noodzakelijke proeven gebruikt zouden mogen worden en daarbij zo min mogelijk lijden. Dat de dieren in de laboratoria niet lijden, zoals collega VOORHOEVE durft te beweren, is wel erg bezijden de waarheid. Mijn ervaring is, dat proefnemers het lijden van de proefdieren niet meer zien of bewust niet willen zien, omdat zij anders hun werk niet meer kunnen doen. Goede wetgeving met strakke controleerbare regels is hoogst noodzakelijk.

De laatste alinea geeft te denken. Dat de keuze voor het al dan niet toepassen van dierproeven een ieder vrijstaat, werkt nu juist de ongewenste toestanden in de hand, waardoor zo veel overbodige proeven uitgevoerd worden en zo veel onnodig leed toegebracht wordt.

Collega VOORHOEVE zou zelf ook eens met reële gegevens voor de dag moeten komen.

Literatuur: VOORHOEVE, P. E. (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 1695.

Apeldoorn, oktober 1980

A. SCHOUTEN

Het is jammer dat collega SCHOUTEN zo frontaal in de aanval gaat op een stelling die ik niet heb ingenomen. Ik heb in de eerste plaats een toelichting willen geven op de Wet op de dierproeven en bekendheid aan de gegevens uit de enquête, en ik heb niets primair willen verdedigen.

De vraag of een dier kan lijden is een filosofische, die in veel gevallen nog een strijdvraag is en waarop ik niet ben ingegaan. Ik heb slechts de enquête geciteerd waarin wordt gesproken over de mate van ongerief en over afwijkingen die *kunnen* ontstaan, en met pijn, letsel of ander ernstig ongemak gepaard gaan. Ik weet dan ook niet waar ik heb durven beweren dat de dieren in de laboratoria niet lijden, en voor een verder discussie zou collega SCHOUTEN „zelf ook eens met reële gegevens voor de dag moeten komen” voor zijn stelling dat mijn vermeende bewering wel erg bezijden de waarheid is.

Het Verslag enquête dierproeven 1978 is openbaar en is